

Boháč s lidskou tváří

12.8.2010 reflex.cz str. 0 Hlavní články

Uhlobaron. Multimiliardář. Jeden z nejvýznamnějších českých podnikatelů. Podle časopisu Forbes druhý nejbohatší Čech po Petru Kellnerovi. To jsou v Česku skvělé předpoklady pro to, aby byl podezírán z nejrůznějších nepravostí a podvodů. Ne tak Zdeněk Bakala.

Milionáře, který se těší obecně dobré pověsti, lze u nás skutečně považovat za výjimku. Už proto, že k ní většinou nestačí jen poctivost. Majetek se totiž často sám o sobě automaticky stává terčem pomluv a podezírání. Jenže Bakala má v rukou trumfy. Kromě řady dobročinných aktivit mu velmi pomáhají úzké vazby na **Václava Havla** a oblíbeného Karla Schwarzenberga, v devadesátých letech navíc učinil z dnešního pohledu šťastné rozhodnutí, jež mu současnou situaci značně ulehčilo. Na rozdíl od řady dalších českých nejbohatších lidí se tehdy prakticky neúčastnil kupónové privatizace.

ZA KOPEČKY

A můžeme jít ještě dál, před sametovou revoluci, neboť takový životopis, jaký opavský rodák Bakala má, mu může řada jeho kolegů jen závidět. Sám říká, že za vše, čeho v byznysu dosáhl, vděčí jen svému útěku za hranice v roce 1980, když mu bylo devatenáct let. Nejprve z Brna do Vídně, potom odtud za velkou louží do Spojených států.

NA ROZDÍL OD ŘADY DALŠÍCH ČESKÝCH MULTIMILIARDÁŘŮ SE BAKALA PRAKTICKY NEÚČASTNIL KUPÓNOVÉ PRIVATIZACE.

Tam si uskutečnil svůj americký sen. Umývač nádobí a číšník v restauraci nejprve vystudoval mikroekonomii na Univerzitě Kalifornie v Berkeley a potom fi nance na prestižní Dartmouth College. Studia dokončil právě včas. Zrovna tehdy se v Evropě začal hroutit komunistický svět a západní investoři cítili šanci. Bakala se ocitl v ojedinělé pozici. Muž z východního bloku, ale s americkým vzděláním, byl přesně to, co potřebovali. Bakala se v roce 1990 dostal do investiční společnosti Credit Suisse First Boston, jež brzy začala vystrkovat růžky do neprobádané oblasti na východ od Německa. O rok později se Bakala jako její zaměstnanec přes Londýn vrátil zpět do Československa, kde začal šéfovat české pobočce. Do Čech si přivezl také americkou manželku, se kterou se o deset let později po dlouhých právních tahanicích rozvedl. (Dnes žije s někdejší miss Československa Michaelou Maláčovou, s níž má tři děti.)

DEVADESÁTÁ LÉTA

V době, kdy u nás probíhala transformace, nemohl zůstat úplně stranou, jen v byznysu. „Východoevropan“ s prestižním americkým vzděláním a přízvukem byl totiž pro Čechy stejně zajímavý jako pro investory ze Západu. Díky tomu přišel brzy do kontaktu s politiky a lidmi, kteří tehdy přeměnu z centrálně plánované na tržní ekonomiku prováděli. Jako šéf české pobočky Credit Suisse First Boston (CSFB) se nicméně hned nepustil do vlastního podnikání a zůstal stranou kupónové privatizace (přestože ještě před odchodem z CSFB připravoval investiční fond zaměřený na její druhou vlnu), kterou často, byť opatrně, kritizoval.

„Nám někdo neustále doporučoval lidi se zkušenostmi z normálních ekonomik. Třeba Zdeňka Bakalu, ale taky Viktora Koženého. Pro nás to bylo zajímavé, protože jsme se to všichni vlastně učili za běhu a každá rada byla drahá,“ říká dnes jeden z autorů české privatizace, Dušan Tříška. „Bakalovi jsem popisoval naše představy, ale on nepatřil k jejich otevřeným sympatizantům,“ dodává s tím, že Bakalovo koketování s vládní garniturou tehdy bylo velice krátké. „Ale já jsem velmi rád, že šel mimo kupónovou privatizaci, a že tak ukázal více možností. O to nám šlo, aby si každý mohl najít tu svoji cestu. Já ho vnímám jako pozitivní fi guru našeho byznysu,“ uzavírá Tříška.

Druhý muž, jenž je označován za otce kupónové privatizace, Tomáš Ježek, mluví o Bakalovi v superlativech. „Byl velice kvalifi kovaný. Já jsem se od něj spíš učil,“ vzpomíná.

VLASTNÍ BYZNYS

Když se novináři ptají na první vydělaný milión korun, odpovídá Bakala, že takovou sumu vydělá v Americe každý absolvent ekonomické univerzity. I on to prý po studiu stihl na Wall Streetu. Vlastní byznys ale rozjel až v roce 1994, kdy opustil CSFB a založil s dalšími společníky první investiční banku v České republice s názvem Patria Finance. Dnes je to náš největší obchodník s cennými papíry.

Zdeněk Bakala se i jako šéf Patrie vyhýbal obchodům s body z kupónové privatizace, jak tomu bylo tehdy zvykem. Kromě klasické činnosti investičního bankovníctví se však Patria přece jen privatizací zabývala. Asistovala totiž při prodeji významných státních fi rem. A právě v souvislosti s touto aktivitou se o Bakalovi objevily první pochybnosti.

V roce 1997 vláda ještě pod vedením Václava Klause rozhodla o prodeji Karlovarské Becherovky do rukou společnosti Salb. Tu vlastnila ze čtyřiceti procent francouzská společnost Pernod Ricard, ovšem většinu v ní měli Češi. Patria Zdeňka Bakaly 40 procent a 20 procent dnešní ministr zahraničí Karel Schwarzenberg. Důvodem, proč nad prodejem vyvstaly pochybnosti, byl fakt, že Salb nepředložil ani nejvyšší cenu, ani nejlepší podnikatelský záměr. Navíc rozhodující hlas pro Salb zvedl ve vládě Jan Ruml, čímž v politicky převratném roce povzbudil spekulace o spolupráci „havlovské kliky“.

Další spekulace souvisejí s prodejem Patrie a změnami vlastnictví českých bank. V roce 1998 se novým majoritním vlastníkem Bakalovy Patrie stala lucemburská Kredietbank z rodiny belgické KBC. Ta podíl od své dceřiné banky získala o dva roky později a postupně ho navýšila na 100 procent. Až do roku 2002 však v čele Patrie zůstal Bakala.

Mezitím v roce 1999 rozhodla již sociálně demokratická vláda o tom, že v rámci série prodejů tuzemských bank držených státem převezme Československou obchodní banku právě skupina KBC, jež ČSOB vlastní doposud. Hned v roce 2000 ČSOB převzala na základě dohody s ČNB také jednu z tehdy největších bank, IPB. Politici, kteří se zásahem v IPB nesouhlasili, včetně Václava Klause, tehdy naznačili, že za ČSOB lobbowała právě Patria. Už v té době to byla v Česku sesterská společnost ČSOB. Podle Klause to sice bylo logické, protože bojovala za zájmy svého vlastníka, v pořádku ale nebyla účast státu.

VAZBY NA POLITIKU

S Klausem se Bakala nikdy nepřátelil, dokonce se jejich vztah označoval jako spíše nepřátelský, byť v rozhovoru pro MF Dnes v roce 2002 řekl, že ODS vždy volil. Nicméně ve stejném rozhovoru o jeho generaci politiků řekl, že byla formovaná před rokem 1989 a že si ti politici „nedovedou život bez dirigismu, bez takových těch malých domů a zákulisních tahů a drobných podvodů představit“.

Naopak s prezidentem **Havlem**, kterému občas i radil, má Bakala vztahy velmi blízké. V současné době je například jedním z koproducentů fi lmu Odcházení, který **Havel** natáčí coby režisér. Je předsedou správní rady **Knihovny Václava Havla**, pro niž nedávno koupil dům na Loretánském náměstí v Praze a jejímž spoluzakladatelem je také Karel Schwarzenberg, Bakalův přítel a obchodní partner nejen z již zmiňované Becherovky.

Podle vlastních slov z přátelství také v roce 2006 koupil od Schwarzenberga podíl v časopise Respekt, jemuž tehdy hrozil krach. Za další dva roky koupil vydavatelství Economia (mj. Ekonom, Hospodářské noviny). Noviny řídí vskutku s kom petencí uhlobarona a měl by je raději rychle prodat.

Pro Bakalu to byly podle jeho slov „nekomerční investice“. Není to však poprvé, co vstoupil na pole médií. Společně se Schwarzenbergem a Janem Kalvodou, kdysi ministrem Klausových vlád za ODA, roku 2000 drželi podíly ve společnosti TV3, provozující televizi se stejným názvem. Tenkrát jim investice nevyšla a hlavní vlastník, lucemburská společnost EMV, se pak až do loňského roku neúspěšně soudila se státem kvůli tomu, že údajně neochránil její investici.

Výchozím bodem pro Bakalovy kontakty na politiky se ovšem stalo Sdružení Lípa, které spoluzaložil v roce 1996. Tato diskusní skupina významných českých osobností z politiky a ekonomiky byla vzhledem k obsazení považována za blízkou prezidentu **Václavu Havlovi**. Členové Lípy také často stáli za výzvami, jako byly Impuls 99 či Dřevíčská výzva, které nelibě nesl Klaus, ale podporoval **Havel**.

Oba tyto texty podepsal také Zdeněk Tůma, donedávna guvernér České národní banky. Do této pozice ho **Havel** jmenoval v roce 2000 a kromě odborných předpokladů mu u tehdejšího prezidenta jistě pomohla právě podpora zmiňovaným výzvám a členství v Lípě. Navíc byl Tůma do roku 1998 hlavním ekonomem Bakalovy Patrie (ta měla do roku 2005 s Lípou shodnou i adresu sídla).

O to zajímavější je, že po své předčasné rezignaci na post guvernéra se Tůma nakonec rozhodl pro kandidaturu na pražského primátora v barvách strany TOP 09, jejímž předsedou je další člen Lípy, Schwarzenberg, a kterou už od loňska podporoval zakladatel Lípy, Bakala.

Po letošních volbách navíc prozradil, že TOP 09, ODS a VV, tedy stranám současné vládní koalice, věnoval celkem téměř 30 miliónů korun.

UHLOBARONEM

Tento sponzoring se přirozeně nelíbil ČSSD. Opoziční strana ho však dala do souvislosti se současným Bakalovým podnikáním, což určitě nezamýšlel. Bakala v roce 2004 koupil s dalšími společníky společnost Karbon Invest, která vlastnila OKD. Nákup, jímž se stal Bakala uhlobaronem a jenž je označován za Bakalův mistrný tah, ovšem zahrnoval i téměř 45 tisíc bytů OKD. Podle smlouvy, kterou je vláda ČSSD prodala Karbonu, měli na byty předkupní právo nájemníci, a to za zvýhodněných podmínek. Právě kvůli tomu se Bakala soudil s ministerstvem fi nancí, neboť tržní, nezvýhodněná cena bytů by Bakalovi přinesla mnohonásobek. Soud ale rozhodl, že předkupní právo nájemníci mají pořád. Tento postoj zaujaly před volbami i Věci veřejné, které kvůli tomu místopředseda ČSSD Lubomír Zaorálek vyzval, aby Bakalův dar vrátily nebo jej daly sdružení nájemníků. Mimochodem Zaorálek kvůli kauze označil Bakalu za gaunera, za což ho majitel OKD neúspěšně žaloval. Jak vidno, Bakalovy styky s politiky nejsou jen přátelské a jen takové, jaké on sám chce.

Ovšem převzetí OKD byl jeho životní nákup. Firma měla například v roce 2008 zisk kolem 10 miliard korun, což je suma, která je jen o něco málo nižší než odhadovaná částka transakce z roku 2004, kdy Bakala překvapivě doly kupoval od tehdejších majitelů Viktora Kolářka a Petra Otavy. Základem pro tuto Bakalovu investici byl již vzpomínaný prodej Patrie.

Stejně jako založení první investiční banky v Česku, tak i nákup OKD prozrazuje Bakalův čich. Patria byla přesně tím, co tehdy na českém trhu chybělo. A v době, kdy se Bakala dostal k dolům na severní Moravě, byly investice do energetiky na prahu boomu.

<http://www.reflex.cz/clanek/38137/bohac-s-lidskou-tvari>